

Frihet i en liten burk

Internet har gjort det betydligt lättare att lära nytt och så kallade e-kurser passar särskilt bra som upptakt till lärarledda utbildningar. Men det krävs disciplin och förmåga att arbeta självständigt.

Undervisning via internet, cd-romskivor och annan datateknik, så kallad e-learning, blir allt vanligare. Kurserna går att läsa i princip när och var som helst, man kan sitta hemma om man vill och det är lätt att gå tillbaka och repetera.

– E-kurserna ger stor frihet. Det är få inplanerade tillfällen och tider att passa, säger **Dan Johansson**, doktorand vid Luleå tekniska universitet och lärare i e-learning. En annan fördel med utbildningsformen är möjligheten till snabb respons. Dan Johanssons erfarenhet är att det ibland går snabbare att få svar på sina frågor via internet än vid traditionell undervisning. Dock finns ju inte samma chans till personliga möten. I de flesta fall får deltagarna ordna träffar på egen hand. Det gäller också att den som läser e-

kursen hemma har disciplin och kan arbeta självständigt.

– Det är viktigt att ta sig tid till studiematerialet och att anhöriga visar förståelse för att man inte är tillgänglig när man går igenom e-utbildningen, säger Dan Johansson.

Lättbegripliga program

Det finns många företag som levererar e-learningprogram. En del e-utbildningar finns tillgängliga för alla på internet och andra specialutformas.

Charlotta Jelkeby är kundansvarig på företaget Edvantage group som levererar e-learningtjänster. Hon menar att det är viktigt att programmen är klara och tydliga i både språk och navigering. Hon rekommenderar särskilt e-learning som en förberedelse för lärarledda kurser och som ett sätt att se var kunskapsnivån hos deltagarna ligger.

– Det kan man sedan dra nytta av vid lärarträffen, säger hon.

Till företag och organisationer som funderar på att beställa ett e-learningprogram från en leverantör ger Charlotta Jelkeby rådet att vara mycket tydlig med kunskapsmålet eller syftet med utbildningen. Ett annat råd är

att börja i liten skala och sedan utvärdera hur deltagarna har upplevt utbildningen.

– Det kan finnas en rädsla för nya former av utbildning. Därför är det viktigt att känna av och få feedback från dem som använt programmet, säger hon.

Reitan satsar på e-kurser

Ett företag som satsat stort på e-learning de senaste åren är Reitan servicehandel, som driver Pressbyrå och Seven Eleven. All personal går igenom flera e-learningprogram, bland annat i säkerhet och kassahantering. Totalt har Reitan 27 e-utbildningar som de flesta är 20 – 30 minuter långa.

Upplägget med lättnavigerade, relativt korta utbildningsprogram har fått mycket positivt bemötande, berättar **Charlotta Sundemar Schragen**, utbildningsledare på Reitan servicehandel.

– Programmen är lätta att förstå och tar upp det viktigaste. De fungerar också som ett slags uppslagsverk och man kan titta i dem för att repetera, säger hon och tillägger att hon tycker att det är en stor fördel att e-utbildningarna alltid är tillgängliga. Hennes erfarenhet är att e-learning är särskilt effektivt tillsammans med lärarledda kurser och praktiska genomgångar i butik.

– E-utbildningarna ger en kunskapsgrund i bland annat säkerhet. De kunskaperna kan köpmannen sedan bygga vidare på i genomgången i butiken, säger Charlotta Sundemar Schragen. **Forts ▶**

Vad kostar en e-kurs?

Kostnaden för e-learningprogram varierar stort. Priset beror bland annat på kunskapsmålet för utbildningen och hur mycket förarbete företaget/organisationen står för. Om kunden till exempel skriver manus blir priset lägre. Två timmar e-learning motsvarar cirka två dagar lärarledd undervisning.

– E-learning passar särskilt bra som förberedelse för lärarledda kurser, menar Charlotta Jelkeby, kundansvarig på e-learningföretaget Edvantage group.

– E-learningkurserna har fått mycket positivt bemötande, berättar Charlotta Sundemar Schragen, utbildningsledare på Reitan Servicehandel.

– E-programmen underlättar när nyanställda ska introduceras i arbetet, tycker Fredrik Elfström, köpmann i en Pressbyråbutik i Jönköping.

– Möjligheten att läsa kursen hemma är en av de stora fördelarna med e-learning menar Dan Johansson, doktorand och lärare vid Luleå Tekniska Universitet.

► **Fredrik Elfström**, köpman i en Pressbyrå-butik i Jönköping, tycker att det fungerar bra med e-programmen. I hans butik går alla nyanställda igenom cirka fyra timmars e-utbildning innan de börjar expediera kunderna.

– De gör att jag som köpman har koll på att de anställda känner till det viktigaste i arbetet, säger han.

– Sedan ska säkerhetsrutiner, kassahantering och annat som e-programmen tar upp ske i praktiken också, när det är dags att börja expediera på riktigt. Jag tycker att de flesta lär sig mycket genom e-programmen. Vi har även praktiska genomgångar av de viktigaste rutinerna i butiken, säger Fredrik Elfström.

Lön under utbildningen

Alla nyanställda får lön under utbildningen som kan göras hemifrån eller i ett angränsande rum till butiken. Det enda som krävs är en internetuppkopplad dator.

Det händer att en utbildning uppdateras centralt och då måste alla anställda gå igenom den igen. Det gäller även köpmännen. De har särskilda utbildningar i till exempel fakturahantering. Fredrik Elfström menar att e-kurserna är värdefulla i synnerhet som kassafunktionerna blir allt fler. Det är många kuponger och biljetter som ska hanteras, och det är viktigt att vara noggrann. Han tycker också att det är bra att utbildningarna utformas och sköts centralt.

– Det är ordning och reda. Det går snabbt att uppdatera utbildningarna och det minimerar felen, säger Fredrik Elfström. ●

Fördelar

- Flexibel utbildningsform. E-kurserna går att läsa i princip var och när som helst.
- Kostnadseffektiv utbildning jämfört med lärarledd undervisning.
- Det är möjligt att aktivera användaren genom till exempel musik och filmer.

Nackdelar

- Det kan vara svårt att få kontakt med lärare och kurskamrater.
- E-kurser passar inte för uppgifter som kräver mycket praktisk övning, till exempel brandövningar.
- För att läsa en e-kurs krävs arbetsdisciplin och att tid avsätts.

Hur lär du?

Människor är olika och tar till sig kunskap på olika sätt. Som när man ska sätta ihop en ikeamöbel, somliga läser noggrant igenom instruktionen medan andra glatt kastar sig över skruvar och muttrar direkt.

En känd modell för hur vi lär oss är **David Kolbs** lärcykel för erfarenhetsbaserat lärande. Han beskriver lärandet som en ständigt pågående process.

Steg 1 tar avstamp i konkreta upplevelser och erfarenheter.

Steg 2 består i att man observerar och reflekterar kring upplevelserna.

I steg 3 analyserar man och tänker i abstrakta termer.

Steg 4 består av aktivt experimenterande.

Vi lär såväl genom att se, höra och göra som genom att bearbeta intrycken för att förstå och ta till oss de nya kunskaperna. En del föredrar att hoppa rakt in i saker och pröva direkt, medan andra observerar vad som händer och tänker efter först.

- Lär du bäst genom att sitta och läsa i ensamhet eller vill du vara tillsammans med andra och diskutera, i par eller i grupp?
- Vill du både se och höra samtidigt och sedan reflektera på din kammare eller

Stig Järrel i rollen som den grymme läraren Caligula i Alf Sjöbergs film Hets från 1944.

kasta dig ut i en vild diskussion och pröva dina argument mot andras?

- Har du behov av att se helheten först innan du tar in detaljerna, eller vill du bygga steg för steg?

Fundera över din lärostil så att du kan skapa bästa möjliga förutsättningar för ditt lärande. Variera metoderna efter vad det är du vill lära dig. Ibland passar en föreläsning, ibland en workshop. I ett nätverk kan du ofta få lite av varje. ●

Organisation kvalitets-säkrar utbildning

Det finns en uppsjö utbildningar på marknaden och det kan vara svårt att välja rätt. Sedan förra året kvalitets-säkrar Sauf, Sveriges auktoriserade utbildningsföretag, sina 60 medlemsföretag i syfte att göra utbildningsköp både enklare och tryggare. Några få har inte levt upp till kraven och fått gå ur organisationen.

Eva Torsson är vd för Sauf.

– Syftet med Sauf är att arbeta för en seriös utbildningsmarknad. Det är därför utbildningsföretagen vill gå samman i en organisation som denna. Vi vill förhindra oseriösa aktörer, säger hon.

Sauf är ensamma om att kvalitets-säkra kommersiella utbildningsföretag i Sverige.

Bland Sauf:s medlemmar finns både stora utbildningsföretag med en miljard i omsättning och små företag som omsätter omkring två miljoner kronor.

– Vi har fem kvalitetskrav som säkerställer att våra medlemmar har kvalitets-säkringsrutiner, säger Eva Torsson. De är

åtagande mot kund, mål och metod för lärandet, rutin för utvärdering av målet för lärandet och resultat i relation till åtagandet.

– Vid upphandlingar är det tryggt att veta att en oberoende part har kontrollerat företaget. Många säger att de kan hoppa över en del steg i upphandlingen då, säger hon. ●

– Syftet med Sauf är att arbeta för en seriös utbildningsmarknad, säger Eva Torsson, vd för Sauf.